

PARLAMENT EUROPEJSKI
2003– 2004

DOKUMENTY PRZYJĘTE

na posiedzeniu w

środę
24 września 2003 r.

P5_TA-PROV(2003)09-24 WYDANIE TYMCZASOWE PE 336.399

Konstytucja Europejska a Konferencja Międzyrządowa

Uchwała Parlamentu Europejskiego w sprawie projektu Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i opinia Parlamentu Europejskiego w sprawie zwołania Konferencji Międzyrządowej (11047/2003 – C5-0340/2003 – 2003/0902(CNS))

(Procedura konsultacji)

Parlament Europejski,

- poproszony przez Radę, zgodnie z art. 48 Traktatu o Unii Europejskiej, o wyrażenie opinii na temat zwołania Konferencji Międzyrządowej (IGC) w celu rozważenia planowanych zmian do traktatów, na których opiera się Unia (11047/2003 – C5-0340/2003),
- mając na względzie projekt Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy¹, przygotowany przez Konwent w sprawie przyszłości Europy,
- mając na względzie swą uchwałę z dn. 31 maja 2003 r. w sprawie Traktatu z Nicei i przyszłości Unii Europejskiej²,
- mając na względzie swą uchwałę z dn. 29 listopada 2001 r. w sprawie procesu konstytucyjnego i przyszłości Unii³,
- mając na względzie swe uchwały z dn. 16 maja 2002 r. w sprawie podziału kompetencji⁴, z dn. 14 marca 2002 r. w sprawie osobowości prawnej Unii⁵, z dn. 7 lutego 2002 r. w sprawie roli parlamentów narodowych⁶ i z dn. 14 stycznia 2003 r. w sprawie roli regionów w integracji europejskiej⁷,
- mając na względzie Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
- mając na względzie sprawozdanie Komisji do Spraw Konstytucyjnych i opinie Komisji Spraw Zagranicznych, Praw Człowieka, Wspólnej Polityki

¹ CONV 850/03, OJ C 169, 18.7.2003, str. 1.

² OJ C 47 E, 21.2.2002, str. 108.

³ OJ C 153 E, 27.6.2002, str. 310.

⁴ OJ C 180 E, 31.7.2003, str. 493.

⁵ OJ C 47 E, 27.2.2003, str. 594.

⁶ OJ C 284 E, 21.11.2002, str. 322.

⁷ P5_TA (2003)0009.

Bezpieczeństwa i Obrony, Komisji Budżetowej, Komisji Kontroli Budżetowej, Komisji Swobód i Praw Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, Komisji Gospodarczej i Walutowej, Komisji Spraw Prawnych i Rynku Wewnętrznego, Komisji Przemysłu, Handlu Zagranicznego, Badań i Energii, Komisji ds. Środowiska, Zdrowia Publicznego i Polityki Konsumenckiej, Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisji Rybołówstwa, Komisji Polityki Regionalnej, Transportu i Turystyki, Komisji Rozwoju i Współpracy, Komisji Praw Kobiet i Równych Szans oraz Komisji ds. Petycji (A5-0299/2003),

zważywszy na to, że

A. obywatele, parlamenty, rządy, partie polityczne – zarówno w Państwach Członkowskich, jak i na szczeblu europejskim – mają tak samo jak instytucje Unii prawo wzięcia udziału w demokratycznym procesie tworzenia Konstytucji dla Europy; dlatego uchwała ta stanowi ocenę przez Parlament Europejski projektu Traktatu Konstytucyjnego przygotowanego przez Konwent Europejski,

B. przygotowania do Konferencji w Nicei, a przede wszystkim jej rezultat, pokazały jednak, że międzyrządowa metoda dokonywania rewizji traktatów Unii wyczerpała swoje możliwości, i że czysto dyplomatyczne rokowania nie są w stanie przynieść rozwiązań odpowiadających potrzebom Unii Europejskiej złożonej z 25 Państw Członkowskich,

C. jakość pracy Konwentu nad przygotowaniem projektu Konstytucji i reformy Traktatów w pełni potwierdza słuszność decyzji Rady Europejskiej z Laeken, aby odejść od metody międzyrządowej poprzez zaakceptowanie propozycji Parlamentu w sprawie powołania Konwentu konstytucyjnego; rezultat pracy Konwentu, w którym przedstawiciele Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych odgrywali kluczową rolę, pokazuje, że otwarte dyskusje w obrębie Konwentu odnoszą znacznie większe powodzenie aniżeli dotychczas stosowana metoda konferencji prowadzonych przy drzwiach zamkniętych,

D. Parlament domaga się umożliwienia mu czynnego i stałego uczestnictwa nie tylko w Konferencji Międzyrządowej, lecz również w dalszych fazach procesu konstytucyjnego,

E. propozycje Konwentu przyczyniły się do osiągnięcia istotnego postępu, lecz nowe postanowienia będą musiały zostać sprawdzone z punktu widzenia wyzwań stawianych przez poszerzoną Unię; metoda Konwentu powinna być stosowana do wszystkich rewizji dokonywanych w przyszłości,

F. Konwent, podobnie jak jego poprzednik przygotowujący Kartę Praw Podstawowych, zapoczątkował nową fazę integracji europejskiej, w której Unia przekształci swój porządek prawny w porządek konstytucyjny, obowiązujący Państwa i obywateli, nawet jeżeli Konstytucji zostanie ostatecznie przyjęta w formie międzynarodowego traktatu,

G. pomimo występującego początkowo znacznego zróżnicowania poglądów członków Konwentu, zdecydowana większość spośród wszystkich czterech części składowych Konwentu, wliczając w to Parlament Europejski, poparła ostateczną propozycję Konwentu, który dzięki temu opiera się na nowym i daleko idącym konsensusie, nawet jeżeli nie wszystkie postulaty Parlamentu dotyczące demokracji, przejrzystości i skuteczności w Unii Europejskiej zostały spełnione; ponowna dyskusja nad ważnymi kompromisami [już] osiągniętymi w obrębie Konwentu nie tylko zagroziłaby postępowi osiągniętemu przez Konwent w nowym oparciu Unii na bardziej skutecznej i demokratycznej podstawie konstytucyjnej, lecz obaliłaby także całą metodę Konwentu,

H. projekt Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy powinien być oceniany według następujących kryteriów:

- a. poszanowania utrzymania pokoju, demokracji, wolności, równości, różnorodności językowej i kulturowej, zasady państwa prawnego, sprawiedliwości społecznej, solidarności, praw mniejszości oraz spójności; nigdy nie będzie można uznać ich wszystkich za ostatecznie osiągnięte, lecz muszą one podlegać stałej kontroli z punktu widzenia ich znaczenia, zawsze trzeba o nie walczyć na nowo, w każdej sytuacji historycznej i w każdym pokoleniu;
- b. poszanowania Unii Europejskiej jako całości zjednoczonej w swej różnorodności;
- c. potwierdzenia wyjątkowego charakteru i podwójnej legitymacji Unii uzyskiwanej od Państw Członkowskich i obywateli;
- d. zaangażowania w utrzymanie zasady równoważności pomiędzy Państwami Członkowskimi i równowagi międzyinstytucjonalnej, co zapewnia Unii podwójną legitymację;
- e. skuteczności Unii złożonej z 25 lub więcej Państw Członkowskich, z jednoczesnym umacnianiem demokratycznego funkcjonowania jej instytucji;

f. rozwoju systemu wartości o kulturowych, religijnych i humanistycznych korzeniach, który, poza wspólnym rynkiem i w ramach społecznej gospodarki rynkowej, zmierza ku lepszej jakości życia obywateli i całego społeczeństwa Europy, jak również ku wzrostowi gospodarczemu, stabilizacji i pełnemu zatrudnieniu, intensywniejszej promocji trwałego rozwoju i lepszej realizacji obywatelstwa Unii;

g. silnej legitymacji politycznej w oczach obywateli Unii i europejskich partii politycznych;

h. ogólnego porozumienia konstytucyjnego, które powinno zwiększyć wiarygodność Unii i jej rolę wewnątrz Unii jak i poza nią;

1. z zadowoleniem wita postęp w integracji europejskiej i demokratycznym rozwoju, reprezentowanym przez „Konstytucję dla Europy” zaproponowaną przez Konwent, która ma zostać wprowadzona w drodze Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, jako dokument wyrażający wolę polityczną obywateli europejskich i Państw Członkowskich w sposób uroczysty i całościowy;

2. z zadowoleniem stwierdza fakt, że projekt Konstytucji w znacznym stopniu umacnia wartości, cele, zasady, struktury i instytucje konstytucyjnego dziedzictwa Europy, dzięki czemu projekt – w istotnym zakresie – nie tylko uzyskuje walor tekstu konstytucyjnego, ale także stwarza możliwość jego stałej ewolucji;

3. z zadowoleniem wita włączenie symboli unijnych do projektu Konstytucji;

Ważne kroki w kierunku bardziej demokratycznej, przejrzystej i skutecznej Unii Europejskiej

Demokracja

4. z wielkim zadowoleniem wita włączenie Karty Praw Podstawowych jako integralnej, prawnie wiążącej części Konstytucji (część II), i podkreśla znaczenie godności ludzkiej oraz praw podstawowych jednostki jako zasadniczych elementów obywatelskiej, społecznej i demokratycznej Unii;

5. z zadowoleniem wita wprowadzenie nowej „procedury legislacyjnej”, która zostanie przyjęta jako zasada ogólna, co stanowi ważny krok w kierunku zwiększenia demokratycznej legitymacji działalności Unii, tym samym uznaje wyraźne rozszerzenie zakresu współdecydowania i podkreśla, iż proces ten musi być kontynuowany;

6. uznaje za korzystne dokonywanie wyboru przewodniczącego Komisji Europejskiej przez Parlament, i podkreśla, że, w każdym razie, stanowi to ważny krok w kierunku udoskonalenia systemu demokracji parlamentarnej na szczeblu europejskim;

7. potwierdza, że istnieje możliwość zwiększenia udziału obywateli europejskich i partnerów społecznych [w życiu Unii], a zwłaszcza wprowadzenia [instytucji] obywatelskiej inicjatywy prawodawczej;

8. uznaje za istotną zwiększoną rolę parlamentów narodowych oraz władz regionalnych i lokalnych w działalności Unii;

9. popiera parlamenty narodowe w ich działaniu na rzecz sprawniejszego wywiązywania się z zadania kierowania i kontrolowania swych rządów jako członków Rady, co stanowi skuteczny sposób na zapewnienie udziału parlamentów narodowych w tworzeniu prawa Unii, tak samo jak w wypracowywaniu wspólnych polityk;

10. poleca swej właściwej komisji zorganizowanie wspólnych spotkań z przedstawicielami parlamentów narodowych, w miarę możliwości z udziałem byłych członków Konwentu, w celu zapewnienia kontynuacji oraz oceny obrad Konferencji Międzyrządowej;

Przejrzystość

11. uznaje za fakt o zasadniczym znaczeniu to, że Unia uzyska jedną osobowość prawną i że struktura filarów formalnie znikła, nawet jeżeli metoda wspólnotowa nie całkiem da się zastosować do Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa i do decyzji w dziedzinie Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych;

12. z zadowoleniem wita wprowadzenie hierarchii i uproszczenie aktów prawnych Unii oraz wyraźne uznanie prymatu Konstytucji i prawa Unii nad prawem Państw Członkowskich;

13. docenia kroki poczynione na rzecz zwiększenia przejrzystości i wyraźniejszego określenia odpowiednich kompetencji Państw Członkowskich i Unii, z zachowaniem pewnego poziomu elastyczności, pozwalającego na dalsze dostosowania w przyszłej, zmieniającej się Unii, która będzie liczyć 25 lub więcej Państw Członkowskich;

14. z zadowoleniem wita oddzielenie Traktatu EURATOM od struktury prawnej przyszłej Konstytucji; nakłania Konferencję Międzyrządową do zwołania konferencji w celu rewizji Traktatu po to, by uchylić jego przestarzałe i nieaktualne postanowienia, dotyczące w szczególności promowania energetyki jądrowej oraz braku procedur demokratycznego podejmowania decyzji;

15. z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie podjęte przez przewodniczącego Konwentu Europejskiego, zgodnie z którym całość tekstu Konstytucji zostanie zapisana w języku nie wskazującym na płeć danej osoby i wzywa Konferencję Międzyrządową, aby przygotowała się na konieczne zmiany redakcyjne, które trzeba w tej kwestii wprowadzić do projektu Konstytucji;

Skuteczność

16. przywiązuje wielką wagę do rozszerzenia stosowania głosowania większością kwalifikowaną w Radzie w odniesieniu do stanowienia prawa; z zadowoleniem wita udoskonalenie systemu, lecz jednocześnie podkreśla potrzebę częstszego stosowania głosowania większością kwalifikowaną lub też stosowania głosowania specjalną większością kwalifikowaną w przyszłości, nie uszczuplając przy tym możliwości przewidzianych w art. I-24 ust. 4 projektu Konstytucji;

17. podkreśla, że Parlament musi być organem parlamentarnym odpowiedzialnym w zakresie Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony w odniesieniu do kompetencji UE;

18. z zadowoleniem wita fakt wprowadzenia przez projekt Konstytucji dalszych istotnych udoskonaleń w sferze podejmowania decyzji i kształtowania polityki, a w szczególności:

- fakt, że Unia uzyskuje teraz wyraźniejszą tożsamość społeczną, tak jak to wyrażają jej wartości i cele, podkreślając, między innymi, znaczenie równości płci i niedyskryminacji, jak też trwałego rozwoju społecznego i ekologicznego,

- fakt, że Rada ds. Ogólnych i Legislacji, chociaż nie jest to całkowicie odrębna Rada Legislacyjna, w celu wykonywania swych funkcji legislacyjnych będzie w przyszłości odbywać swe posiedzenia publicznie,

- rozszerzenie stosowania głosowania większością kwalifikowaną oraz współdecydowania, w szczególności na przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, jak również rozszerzenie ogólnego

systemu jurysdykcji Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich na problematykę sprawiedliwości i spraw wewnętrznych,

- fakt, że obecnie ogólną zasadą staje się wymóg uzyskania zgody Parlamentu na zawarcie międzynarodowego porozumienia i na Wspólną Politykę Handlową,
- postanowienia w sprawie przejrzystości i dostępu do dokumentów, uproszczenie procedur legislacyjnych i nielegislacyjnych oraz stosowanie języka powszechnie zrozumiałego dla obywateli,
- zaniechanie rozróżniania w budżecie wydatków obligatoryjnych i nieobligatoryjnych oraz objęcie współdecydowaniem wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa,
- wprowadzenie wieloletniego programu strategicznego Unii,
- uznanie rosnącego znaczenia wymiaru regionalnego dla integracji europejskiej,
- modyfikacja przepisów dotyczących dostępu do Trybunału Sprawiedliwości,
- postanowienia w sprawie rozporządzeń delegowanych, przyjęte przez Komisję z zastrzeżeniem, że Parlament i Rada będą miały prawo ich odwołania [„*call-back rights*],
- postanowienie, na mocy którego kraje, które postanowiły wziąć udział we wzmocnionej współpracy, mogą wprowadzić – między sobą – głosowanie kwalifikowaną większością głosów w sytuacjach, w których projekt Konstytucji przewiduje jednomyślność, oraz zastosować procedurę legislacyjną w sytuacjach, w których normalnie miałyby zastosowanie inne procedury,

19. wyraża poparcie dla klauzuli solidarności w walce z terroryzmem i dla możliwości współpracy strukturalnej w kwestii polityki bezpieczeństwa i obronnej – przy poszanowaniu zobowiązań NATO;

Aspekty wymagające dalszej obserwacji w trakcie wdrażania

20. jest przekonany, że sam wybór przewodniczącego Rady Europejskiej nie rozwiąże bieżących problemów wpływających na funkcjonowanie tej instytucji, a może pociągnąć za sobą nieprzewidywalne skutki dla równowagi instytucjonalnej Unii; rola Przewodniczącego musi być ściśle ograniczona do sprawowania przewodnictwa, po to by uniknąć ewentualnych konfliktów z przewodniczącym Komisji czy Ministrem Spraw Zagranicznych Unii i by nie zagrozić ich pozycji ani nie wchodzić w żaden sposób w rolę Komisji w zakresie reprezentacji na zewnątrz, inicjatywy legislacyjnej oraz wykonywania prawa i zarządzania administracyjnego;

21. podkreśla, że postanowienia dotyczące przewodnictw składów Rady Ministrów innych aniżeli Rada do Spraw Zagranicznych pozostawiają [kwestie] szczegółów do rozwiązania w drodze dalszych decyzji; powinny być one rozważnie ocenione, mając przy tym na uwadze wymóg spójności, skuteczności i odpowiedzialności oraz potrzebę odniesienia się do zagadnienia Przewodnictwa organów przygotowawczych Rady;

22. z zadowoleniem przyjmuje fakt zniknięcia powiązania ważenia głosów w Radzie z rozdzieleniem miejsc w Parlamencie Europejskim, ustanowionego w Protokole w sprawie poszerzenia Unii, dołączonym do Traktatu z Nicei; popiera system przedstawiony w projekcie Konstytucji, dotyczący przyszłego składu Parlamentu, i sugeruje, by został on bezzwłocznie wprowadzony w życie, ponieważ stanowi podstawowy element systemowej równowagi pomiędzy Państwami Członkowskimi w różnych instytucjach;

23. rozumie, że ustanowienie urzędu Ministra Spraw Zagranicznych Unii uczyni Unię bardziej widoczną i zwiększy jej zdolność do działania na arenie międzynarodowej, lecz podkreśla, że niezbędne jest, by Minister Spraw Zagranicznych Unii miał poparcie wspólnej administracji Komisji;

24. sugeruje, by Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich [Ombudsman], wybierany przez Parlament Europejski i rzecznicy krajowi mogli zaproponować bardziej całościowy system pozasądowych środków odwoławczych w ścisłej współpracy z Komisją ds. Petycji Parlamentu Europejskiego;

25. uważa, że z chwilą wejścia w życie Statutu Deputowanych, uchwalonego przez Parlament Europejski w dn. 4 czerwca 2003 r., Konferencja Międzyrządowa powinna podjąć decyzję o uchyleniu art. 8, 9 i 10 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów oraz art. 4(1) i (2) Aktu o wyborach bezpośrednich;

26. z ubolewaniem stwierdza, że część III i część I Konstytucji niewystarczająco przystają do siebie, w szczególności w odniesieniu do art. I-3.

27. z zadowoleniem wita wprowadzenie klauzuli *passerelle*, która umożliwia Radzie Europejskiej zastosowanie zwykłej procedury legislacyjnej w przypadkach, w których stosują się procedury specjalne, po konsultacji z Parlamentem Europejskim i po poinformowaniu parlamentów narodowych;

28. jest przekonany, że Parlament musi, w ramach procedury budżetowej, zachować swe obecne prawa, i że jego uprawnienia nie powinny zostać zmniejszone; uważa, że prawidłowe wykonywanie przez Parlament uprawnień do zatwierdzania wieloletnich ram finansowych, zakłada szybkie rozpoczęcie rokowań międzyinstytucjonalnych, prowadzonych w uzupełnieniu Konferencji Międzyrządowej, na temat struktury tych ram i charakteru ograniczeń wobec procedury budżetowej; jest przekonany, że wieloletnie ramy finansowe powinny pozostawić organowi budżetowemu znaczne pole manewru podczas procedury rocznej;

29. wyraża zaniepokojenie z powodu – na co wyraźnie zwracały uwagę poprzednie uchwały Parlamentu Europejskiego – braku zadowalającej odpowiedzi na niektóre zasadnicze pytania, dotyczące w szczególności:

- dalszego ujednoczenia polityki gospodarczej i społecznej spójności, ściślejszej koordynacji polityk gospodarczych Państw Członkowskich z punktu widzenia skutecznego sposobu zarządzania gospodarczego oraz wyraźniejszego włączania aspektów środowiska naturalnego w politykę UE,
- mianowania członków Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji kwalifikowaną większością głosów, za zgodą Parlamentu Europejskiego,
- zniesienia wymogu jednomyślności w Radzie w niektórych podstawowych dziedzinach, szczególnie we Wspólnej Polityce Zagranicznej i Bezpieczeństwa (przynajmniej w odniesieniu do propozycji Ministra Spraw Zagranicznych Unii – z poparciem Komisji) i w niektórych dziedzinach polityki społecznej;

30. rozumie, że rozwiązanie zaproponowane Komisji w projekcie Konstytucji stanowi istotną część ogólnego kompromisu instytucyjnego; ma nadzieję, że reforma Komisji nie osłabi jej kolegialnego charakteru ani nie spowoduje braku ciągłości; wyraża ubolewania z tego powodu, że przewidywane rozwiązania utrudniają dobremu Komisarzowi europejskiemu zachowanie stanowiska na drugą kadencję;

Ocena ogólna

31. zauważa, że projekt Konstytucji przygotowany przez Konwent jest wynikiem szerokiego demokratycznego konsensusu z udziałem Parlamentu i parlamentów narodowych oraz rządów Unii, a zatem wyraża on wolę obywateli;

32. z zadowoleniem wita postanowienie, zgodnie z którym obecnie Parlament ma prawo zgłaszać poprawki konstytucyjne i, co więcej, musi zaaprobować każdą próbę wprowadzenia poprawki do Konstytucji bez zwoływania konwentu, co umożliwi mu sprawowanie faktycznej kontroli nad stosowaniem tego nowego instrumentu rewizji konstytucji; wyraża jednak ubolewanie, że nadal będzie się **wymagać** zarówno jednomyślności Państw Członkowskich jak i ratyfikowania przez parlamenty narodowe wejścia w życie nawet nieistotnych poprawek do Konstytucji; zdecydowanie ubolewa nad faktem, że nie zawsze wymagana jest aprobatą Parlamentu Europejskiego na wprowadzenie w życie nowoprzyjętych tekstów konstytucyjnych;

33. postanawia, że, pomimo pewnych ograniczeń i sprzeczności, rezultat pracy Konwentu zasługuje na poparcie, jako że stanowi historyczny krok ku bardziej demokratycznej, skutecznej i przejrzystej Unii Europejskiej;

34. jest przekonany, że, w świetle doświadczeń dwóch Konwentów, metoda ta zapewnia demokratyczną legitymację i że dzięki zastosowanym metodom pracy gwarantuje jawność i uczestnictwo; uważa jednak, że dla przyszłych rewizji rozsądne byłoby, gdyby Prezydium Konwentu wybierał sam Konwent;

Zwołanie Konferencji Międzyrządowej i proces ratyfikacji

35. popiera zwołanie Konferencji Międzyrządowej (IGC) w dn. 4 października 2003 r.;

36. nakłania IGC do respektowania konsensusu osiągniętego przez Konwent, po to by uniknąć negocjacji w sprawie podstawowych decyzji podjętych przez Konwent, i by zaaprobować projekt Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy bez zmieniania jego zasadniczej równowagi, a stawiając sobie za cel zwiększenie jego spójności;

37. apeluje do partii politycznych, zarówno w Państwach Członkowskich jak i na szczeblu europejskim, do reprezentatywnych stowarzyszeń i do społeczeństwa obywatelskiego, aby wnikliwie zastanowiły się nie tylko nad wynikiem Konwentu Europejskiego, lecz również nad poglądami Parlamentu Europejskiego, wyrażonymi w niniejszej uchwale;

38. z wielkim zadowoleniem przyjmuje zapewnienie prezydencji włoskiej, że Parlament będzie ściśle i stale włączony w [obradę] IGC na obu jej szczeblach, tzn. na szczeblu szefów państw lub rządów oraz na szczeblu ministrów spraw zagranicznych, i popiera jego zamiar zakończenia konferencji przed grudniem 2003 r.;

39. uważa, że Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy musi zostać podpisany przez wszystkie 25 Państw Członkowskich w dniu 9 maja 2004 r., natychmiast po przystąpieniu do Unii nowych członków;

40. uważa, że wszystkie Państwa Członkowskie powinny przeprowadzić referenda w sprawie projektu Konstytucji i, o ile to możliwe, przeprowadzić takie referenda lub ratyfikować projekt Konstytucji zgodnie z ich postanowieniami swoich konstytucji w tym samym dniu;

41. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że obrady IGC mają być podane do wiadomości publicznej w Internecie, apeluje jednak do Komisji, rządów Państw Członkowskich i partii politycznych, aby przewidziały wykorzystanie wszelkich dostępnych środków przekazu w celu zapoznania opinii publicznej z treścią pracy IGC oraz z projektem Konstytucji, w tym poprzez zorganizowanie forów narodowych.

*

* *

42. zaleca swemu Przewodniczącemu przekazanie niniejszej uchwały, wyrażającej opinię Parlamentu Europejskiego na temat zwołania Konferencji Międzyrządowej, Radzie, Komisji, Europejskiemu Bankowi Centralnemu, szefom państw lub rządów i parlamentom Państw Członkowskich oraz państwom przystępującym i kandydującym [do Unii].

UZASADNIENIE

Droga do Konstytucji Europejskiej

Droga do Konstytucji Europejskiej jest historią wzlotów i upadków. Jednym z najbardziej aktywnych uczestników tej debaty był niezmiennie Parlament Europejski, o czym świadczy projekt Konstytucji autorstwa Spinnelego z 1984 roku oraz raport Hermana z 1994 roku. W roku 2000 wielu szefów państw i rządów ożywiło te dyskusje nad konstytucją, zwracając po raz kolejny uwagę na potrzebę zwiększenia skuteczności i przejrzystości mechanizmów decyzyjnych Unii oraz uwypuklenia niektórych elementów konstytucyjnej jakości Traktatów. Trybunał Sprawiedliwości miał wielokrotnie okazję stwierdzić, że Traktaty – traktowane całościowo – tworzą ‘kartę konstytucyjną dla Unii. Mamy zatem już swego rodzaju Konstytucję w postaci Traktatów, lecz Konstytucja ta jest fragmentaryczna, bezimienna i niewidoczna. Wezwanie do uchwalenia Konstytucji, która stopniowo zastąpiłaby Traktaty, ma więc na celu dążenie do tego, aby zarówno terminologia, jak i tekst, w jak najwyższym stopniu odzwierciedlały rzeczywistość prawną.

Z uwagi na wyżej wspomnianą serię oświadczeń politycznych wydanych przez narodowych przywódców politycznych i sformalizowanych w grudniu 2001 roku w Deklaracji Rady Europejskiej z Laeken, pytanie 'Czy Unia Europejska potrzebuje Konstytucji?', które było raczej przedmiotem sporów ekspertów i przywódców politycznych UE, obecnie stało się centralnym zagadnieniem rozwoju instytucjonalnego. Deklaracja z Laeken przedstawiała ten problem jako kwestię otwartą ('Ostatecznie pojawia się kwestia, czy uproszczenie i reorganizacja [*Traktatów*] nie powinny w rezultacie doprowadzić do przyjęcia przez Unię tekstu konstytucji. Jakie mogą być podstawowe cechy takiej Konstytucji?'), jednak pod tytułem 'W kierunku Konstytucji dla obywateli europejskich'. Prace Konwentu w sprawie przyszłości Europy, utworzonego również w Laeken, udzielają istotnej odpowiedzi na pytanie postawione w Laeken.

Od czasu pierwszych bezpośrednich wyborów w roku 1979, Parlament niezmiennie wspierał proces konstytucjonalizacji porządku europejskiego: przeformułowanie w sposób nowoczesny i światły jego podstawowych celów, określenie na nowo wspólnie wyznawanych wartości, definicji praw i zakresu obowiązków instytucji, ich wzajemnego oddziaływania oraz systemu kontroli i równowagi w europejskim rządzeniu opartym na demokracji, praworządności [zasadzie państwa prawnego] i systemie sprawiedliwości społecznej. W odniesieniu do bardziej praktycznej działalności, Parlament przez kolejne lata zabiegał o likwidację filarowej struktury Traktatu on Unii Europejskiej (co umożliwiłoby rozszerzenie osobowości prawnej Unii lub jej następcy),

włączenie Karty Praw Podstawowych do przyszłego Traktatu, dalsze rozszerzenie stosowania metody głosowania większością kwalifikowaną w Radzie oraz współdecydowania Rady i Parlamentu w tworzeniu legislacji europejskiej. Przed trzema laty Parlament Europejski podkreślił, że konstytucja europejska będzie aktem wyjątkowym, tak samo jak Unia Europejska stanowi wyjątkowy system prawny⁸.

Konwent w sprawie przyszłości Europy

Parlament Europejski można uznać za miejsce narodzin idei powołania Konwentu⁹. Gdy po raz pierwszy zasugerował on utworzenie takiego Konwentu, był w swojej propozycji całkiem odosobniony. Później uzyskał on pełne poparcie ze strony Komisji Europejskiej i, ostatecznie, jego propozycja zaczęła pojawiać się jako pogląd obiegowy. Konwent powstał z dwóch powodów: po pierwsze, ogólnie uznawano, że poprzedni konwent w sprawie opracowania projektu Karty Praw Podstawowych stanowi pozytywne doświadczenie w prowadzeniu otwartego dialogu z udziałem wielu podmiotów; po drugie, panowało powszechne przekonanie, że musi istnieć lepszy, aniżeli droga do Traktatu z Nicei, sposób dyskusji i rozwoju myślenia o przyszłości Europy. A zatem Konwent został w Laeken uznany za preferowaną metodę przygotowania tekstu projektu Traktatu zawierającego Konstytucję Europejską.

Zgodnie z Deklaracją z Laeken, celem Konwentu było 'wytyczenie drogi do następnej Konferencji Międzyrządowej w sposób możliwie szeroki i otwarty'. Utworzenie Konwentu oznaczało radykalne zerwanie z tradycją UE w dziedzinie tworzenia traktatów. Chociaż ostateczną decyzję mają nadal podejmować rządy Państw Członkowskich na Konferencji Międzyrządowej (IGC), etap przygotowań objął po raz pierwszy proces szerokich, otwartych konsultacji z udziałem obywateli, w szczególności młodzieży oraz organizacji pozarządowych. Konwent rozpoczął działalność w Brukseli w dniu 28 lutego 2002 roku i zakończył swoją pracę w dniu 10 lipca 2003 roku, przekazując projekt Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy w czterech częściach (I – zasady i instytucje, II – Karta praw podstawowych, III – Polityki i IV – postanowienia końcowe).

Ocena projektu Konstytucji

Projekt Konstytucji przedstawiony przez Prezydenta Valéry'ego Giscarda d'Estaing Radzie Europejskiej w Salonikach (części I i II), w dniu 20 czerwca

⁸ Uchwała w sprawie konstytucjonalizacji Traktatów (przyjęta w dniu 25.10.2000 r. – Raport Oliviera Duhamela), OJ C 197, 12.7.2001, s. 111 i 186.

⁹ Uchwała w sprawie Traktatu z Amsterdamu (przyjęta w dniu 19.11.1997 - Raport Iñigo Méndez de Vigo i Dimitrisa Tsatsosa), OJ C 371, 8.12.1997, s.99.

2003 roku oraz prezydencji włoskiej (części III i IV), w dniu 18 lipca 2003 roku, zawiera wiele elementów pozytywnych, dzięki którym możliwe jest tymczasowe zaakceptowanie nieuniknionych braków występujących w tekście. Ten nowatorski tekst odpowiada na liczne, zgłaszane od dawna przez Parlament postulaty zwiększenia skuteczności, przejrzystości i demokratycznej legitymacji UE.

Przede wszystkim, sukces metody konwentowej jako takiej, wpisujący się w proces konstytucjonalizacji Unii, stanowi wyraźny krok naprzód. Wyniki prac Konwentu oznaczają znaczny postęp w kierunku:

- wyjaśnienia złożonego systemu odziedziczonego po kolejnych trzech konferencjach międzyrządowych,
- wzmocnienia pozycji obywateli w Unii (np. poprzez włączenie Karty Praw Podstawowych jako obowiązującego aktu prawnego oraz wprowadzenie obywatelskiego prawa inicjatywy ustawodawczej, umożliwiającego zgłaszanie przez obywateli projektów aktów prawnych bez naruszania wyłączności Komisji w zakresie inicjatywy),
- przyspieszenia procesu integracji europejskiej w wielu dziedzinach, w szczególności w dziedzinie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

Dalsze pozytywne rezultaty obejmują formalną likwidację struktury filarowej, wyjaśnienie kwestii kompetencji Unii, uproszczenie prawnych instrumentów Unii, zwiększoną rolę parlamentów narodowych, zwłaszcza w monitorowaniu poszanowania zasady pomocniczości, utworzenie stanowiska ministra spraw zagranicznych Unii, dzięki czemu stanie się bardziej widoczna na arenie międzynarodowej, rozszerzenie zakresu stosowania metody głosowania większością kwalifikowaną w Radzie na około 30 zagadnień, w których obecnie decyzje podejmowane są jednomyślnie¹⁰, a także uproszczenie metody obliczania tej większości, która, począwszy od 1 listopada 2009 roku, będzie stanowić 'podwójną większość [*double majority*]' co najmniej połowy Państw Członkowskich oraz dwóch trzecich ludności Unii.

Jeżeli mowa o instytucjonalnej roli Parlamentu Europejskiego, uznaje się w pełni i umacnia jego uprawnienia legislacyjne u budżetowe. Ponadto, ogólną zasadą przyjmowania aktów prawnych staje się nowa 'zwykła procedura prawodawcza', która odpowiada współdecydowaniu. Przewodniczącego Komisji będzie wybierał Parlament Europejski, natomiast pełne kolegium komisarzy, w tym minister spraw zagranicznych, będzie podlegać głosowaniu zatwierdzającemu przez Parlament. Zgoda Parlamentu Europejskiego jest z zasady wymagana w odniesieniu do umów międzynarodowych i wspólnej

¹⁰ Patrz: załącznik do wykazu artykułów.

polityki handlowej. Poza tym, zakres wyłączenia stosowania głosowania większością kwalifikowaną został rozszerzony w niektórych artykułach części III dotyczących WPZB.

Z drugiej strony, nie udało się uniknąć pewnych wad: rozszerzenie [procedury] współdecydowania, jak również głosowania większością kwalifikowaną, nadal nie obejmuje swym zakresem całej legislacji. Podobną troskę powoduje fakt, iż nie udało się rozszerzyć kontroli sądowej Trybunału Sprawiedliwości na wszystkie akty Unii. Wreszcie, pozostały wątpliwości związane z systemem instytucjonalnym. Działalność nowego Przewodniczącego Rady Europejskiej, który będzie wybierany przez Radę Europejską większością kwalifikowaną na okres dwóch i pół roku, ma być uważnie monitorowana przez Parlament Europejski. Wiele będzie zależało od praktycznego wdrożenia. W każdym razie, podstawowe znaczenie ma fakt, że Przewodniczący występuje w charakterze osoby sprawującej stałe przewodnictwo, a nie jako organ wykonawczy.

Kilka szczegółowych uwag na temat nowych przepisów

Wyraźne określenie zakresu kompetencji

Wyraźne określenie zakresu kompetencji Unii należy do najbardziej nowatorskich aspektów Konstytucji, która zmierza do wyraźnego określenia 'kto co robi' przy jednoczesnym zachowaniu odpowiedniego poziomu elastyczności niezbędnego do zapewnienia skuteczności Unii. Wiele tematów poruszanych w tym miejscu stanowiło przedmiot licznych debat Parlamentu Europejskiego i zostało także podniesionych w Deklaracji z Laeken.

Projekt Konstytucji stanowi, że kompetencje Unii zostaną uregulowane zgodnie z zasadami kompetencji powierzonych, pomocniczości i proporcjonalności (dwie ostatnie zostały sformułowane i uzyskały moc obowiązującą w Protokole w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności). Istnieją następujące rodzaje kompetencji Unii: kompetencje wyłączne, kompetencje dzielone, oraz dziedziny działań wspierających, koordynujących lub uzupełniających. Utrzymana została klauzula elastyczności (dawny art. 308 TWE), która umożliwia przyjmowanie wszelkich stosownych środków w celu osiągnięcia celów Unii, w sytuacjach nie przewidzianych w Konstytucji. Wówczas Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego. Należy na koniec podkreślić wyraźne stwierdzenie pierwszeństwa prawa Unii przed prawem krajowym.

Innowacje instytucjonalne

Parlament Europejski jest, obok Rady, formalnie uznawany za organ władzy ustawodawczej i budżetowej Unii.. Przewodniczący Komisji będzie wybierany przez Parlament Europejski, a inwestytura Kolegium w pełnym składzie zostanie utrzymana. Zwiększy to, jak się oczekuje, zainteresowanie obywateli udziałem w wyborach europejskich [parlamentarnych].

Utworzenie stanowiska ministra spraw zagranicznych Unii, który występowałby w podwójnej roli, łącząc stanowiska wysokiego przedstawiciela ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa i Komisarza ds. Stosunków Zewnętrznych, może oznaczać istotny postęp w zwiększaniu koordynacji europejskiej polityki zagranicznej, mimo iż utrzymanie zasady jednomyślności w WPZB wyraźnie ogranicza swobodę działania ministra. Niemniej jednak minister spraw zagranicznych Unii, mianowany przez Radę Europejską i będący jednocześnie Wiceprzewodniczącym Komisji – i w związku z tym odpowiedzialny przed Parlamentem Europejskim – będzie posiadał znaczne uprawnienia w zakresie inicjatywy oraz do reprezentowania [Unii] na arenie międzynarodowej. Ponadto następuje wzmocnienie funkcji konsultacyjnej Parlamentu Europejskiego przy wprowadzaniu w życie WPZB.

Podjęcie decyzji

Dalsze znaczne uproszczenie i rozszerzenie zakresu stosowania (od 2009 roku) metody głosowania większością kwalifikowaną w Radzie will zwiększy niewątpliwie efektywność podejmowania decyzji w Unii mającej 25 członków. Ponadto dodatkowa klauzula '*passerelle*' (art. I-24) pozwala Radzie Europejskiej decydować jednomyślnie o zastosowaniu zwykłej procedury legislacyjnej, tam, gdzie dotychczas stosowano procedury specjalne, po konsultacji z Parlamentem Europejskim i po poinformowaniu parlamentów narodowych.

Funkcje wykonawcze Komisji, jej quasi-wyłączne prawo inicjatywy legislacyjnej oraz jej uprawnienia w zakresie reprezentacji na zewnątrz zostały uznane w sposób bardziej wyraźny niż dotychczas. Poza tym udało się wyraźniejsze rozróżnienie między funkcjami legislacyjnymi a wykonawczymi Unii, zwłaszcza za pomocą 'Rady do Spraw Ogólnych i Legislacji', której posiedzenia w ramach wykonywania zadań legislacyjnych będą jawne.

Pozostały dwa główne problemy: pierwszy z nich stanowi nowa organizacja składu Komisji. Dwupoziomowy system złożony z członków głosujących i tych bez prawa głosu wydaje się rozwiązaniem nietrwałym. Jeżeli znaczne ograniczenie [liczebności] kolegium nie byłoby wykonalne, to bardziej skuteczne byłoby zwiększenie uprawnień przewodniczącego Komisji w zakresie organizacji i powoływania członków, umożliwiając mu tym samym wyznaczanie kolegium zgodnie z własnymi preferencjami politycznymi.

Kolejnym problemem jest utrata uprawnień koordynacyjnych Rady do Spraw Ogólnych i Legislacji.

Akty ustawodawcze i nieustawodawcze

Akty prawne zostają ograniczone do sześciu instrumentów i obejmują: ustawy (obecnie 'rozporządzenia'), ustawy ramowe (obecnie 'dyrektywy'), rozporządzenia, decyzje, zalecenia i opinie. Wśród tych aktów ustanowiona jest hierarchia między szczeblami ustawodawczym i ustawodawczym.. Od tej chwili 'procedura współdecydowania zostaje zastąpiona przez 'zwykłą procedurę legislacyjną', która staje się ogólną zasadą prawodawstwa. Obecnie następuje zrównanie praw Parlamentu i Rady w zakresie określania ogólnych warunków kontroli i stosowania aktów wykonawczych (komitologia), o co Parlament walczył przez wiele lat..

Jednakże postanowienie, które stanowi, że w szczególnych przypadkach ustawa może zostać uchwalona wyłącznie przez Radę lub, rzadziej, wyłącznie przez sam Parlament Europejski, po konsultacji z drugą instytucją, jest hamulcem ogólnego postępu w procesie upraszczania. Istnieje też niebezpieczeństwo ograniczenia przysługującego Komisji prawa inicjatywy.

Budżet i zasoby własne

Zgodnie z żądaniami Parlamentu Europejskiego, rozróżnienie na wydatki obligatoryjne i nie obligatoryjne zostało ostatecznie odrzucone, zaś budżet roczny będzie uchwalany w drodze prawdziwego współdecydowania. Nowy artykuł wprowadza wieloletnie ramy finansowe (zastępujące obecne perspektywy finansowe), które są uchwalane przez Radę większością kwalifikowaną i wymagają zgody Parlamentu Europejskiego. Niemniej jednak ramy finansowe pierwsze od wejścia w życie Konstytucji będą jeszcze uchwalane jednomyślnie.

Unia nie osiągnęła postępu w kwestii zasobów własnych. Decyzje w sprawie limitu zasobów własnych, jak również ustanawiania nowych lub znoszenia dotychczas obowiązujących kategorii zasobów będą nadal podejmowane jednomyślnie w Radzie, i będą podlegały jedynie konsultacji z Parlamentem Europejskim i ratyfikacji przez parlamenty narodowe. Określenie 'warunków szczegółowych' dotyczących zasobów własnych nadal wymaga zgody Parlament Europejskiego.

Parlamenty narodowe i regionalne

Jednym z istotnych problemów jakie napotyka Unia, na którym zwrócono uwagę w Deklaracji z Laeken, jest rola parlamentów narodowych. Protokół załączony do Konstytucji przedstawia szczegółowo wymogi w zakresie informowania parlamentów oraz zawiera postanowienia dotyczące pogłębienia współpracy międzyparlamentarnej. Ponadto Protokół w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności nie tylko czyni wykonalnymi zasady pomocniczości i proporcjonalności oraz przewiduje szerokie konsultacje i informowanie wszystkich szczebli rządu przez instytucje Unii, ale także ustanawia dwa nowe mechanizmy:

- 'system wczesnego ostrzegania': mechanizm ten przewiduje, że w sytuacji gdy co najmniej jedna trzecia parlamentów narodowych wyda uzasadnioną opinię o nieprzeprzebraniu zasady pomocniczości we wniosku, Komisja rozpatruje ponownie wniosek; Komisja może jednak utrzymać wniosek, pod warunkiem, że uzasadni swoją decyzję;
- jeżeli akt ustawodawczy narusza zasadę pomocniczości, parlamenty narodowe (za pośrednictwem rządów narodowych) i Komitet Regionów (w odniesieniu do aktów, które są z nim konsultowane) mogą zaskarżyć go do Trybunału Sprawiedliwości, któremu przyznaje się właściwość do wydawania orzeczeń w tej dziedzinie.

Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne

O ile prawdą jest, że ogólnie Konwent wykazał rozwagę w rozszerzaniu uprawnień Unii, to nie dotyczy to problematyki wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. Dawny trzeci filar można obecnie uznać za szeroko zintegrowany w ramach prawnych i instytucjonalnych Unii. Panuje powszechna świadomość roli jaką Unia ma do odegrania w takich dziedzinach, jak współpraca policyjna i sądowa, ochrona interesów finansowych Unii, ochrona granic, polityki imigracyjna i azyłowa. Prowadziło to wielu zasadniczych zmian, których można pokrótce scharakteryzować w następujący sposób:

- postanowienia dotyczące wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych zostały obecnie ujęte pod wspólnym tytułem 'Przestrzeń bezpieczeństwa, wolności i sprawiedliwości',
- takie same instrumenty prawne mają zastosowanie do wszystkich kwestii polityki należących do zakresu problematyki wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych,
- zasada wzajemnego uznawania została przyjęta jako podstawa współpracy policyjnej i sądowej w sprawach cywilnych i karnych,

- ogólny system jurysdykcji Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (ETS) zostaje rozszerzony, obejmując przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości; przewiduje się wyjątek dla utrzymania porządku publicznego, ochrony bezpieczeństwa publicznego oraz współpracy policyjnej i współpracy sądowej w sprawach karnych;
- głosowanie kwalifikowaną większością i współdecydowanie stają się regułą, jednak jednomyślność jest nadal stosowana w ograniczonym zakresie w ściśle określonych okolicznościach;
- nowe podstawy prawne ustanawiają mandat Europolu i Eurojustu; ustanawia się także uprawnienia operacyjne Europolu;
- ustawa europejska może ustanowić Prokuraturę Europejską.

Najbliższa Konferencja Międzyrządowa

Prezydencja włoska zamierza zwołać na dzień 4 października 2003 roku Konferencję Międzyrządową i zakończyć ją do grudnia 2003 roku. Zapewniła ona także Parlament Europejski, że będzie 'stale i ściśle' angażować się w pracę Konferencji Międzyrządowej. Parlament dołoży starań, aby wnieść konstruktywny wkład w obrady Konferencji Międzyrządowej w jak największym zakresie oraz w interesie całej Unii. Powtórzył on jednak swoje stanowisko, zgodnie z którym jakiegokolwiek odstępstwo od kompromisu wypracowanego w Konwencie wiąże się z ryzykiem demontażu projektu Konstytucji. Niemniej jednak w przypadku podjęcia dialogu, Parlament Europejski zwróci uwagę Konferencji Międzyrządowej na niedociągnięcia projektu, jakie odnotowano w niniejszej rezolucji.

Parlament obserwuje z dużym zainteresowaniem niektóre ostatnie wydarzenia związane z przebiegiem Konferencji Międzyrządowej: Delegaci na Konwent pochodzący z parlamentów narodowych oznajmili, iż spotkają się nieformalnie podczas Konferencji Międzyrządowej aby przeanalizować i, w razie potrzeby, skomentować obrady konferencji, zwłaszcza w odniesieniu do stanowiska ich własnych rządów. Komisja do Spraw Konstytucyjnych Parlamentu Europejskiego zorganizuje wspólne posiedzenia z członkami parlamentów narodowych w celu ułatwienia takiego monitorowania. Przewodniczący i wiceprzewodniczący [l.mn.] Konwentu zasygnalizowali również swoją chęć służenia radą członkom Konferencji Międzyrządowej. Ponadto, wydaje się, że Państwa Członkowskie są zgodne co do tego, by konferencja odbyła się na najwyższym szczeblu politycznym, powstrzymując się od negocjacji na między narodowymi służbami dyplomatycznymi. Niemożność szybkiego przyjęcia

przez Konferencję Międzyrządową efektów szesnastomiesięcznej pracy organu złożonego ze znacznej większości parlamentarzystów z obecnych Państw Członkowskich oraz państw wstępujących do Unii oznaczałaby przed wszystkim wielkie rozczarowanie obywateli. Wielu z nich zostanie wezwanych do wyrażenia swojej opinii w referendum.. Na tej podstawie Parlament Europejski zachęca Państwa Członkowskie w których odbędą się referenda, aby zostały one zorganizowane tego samego dnia, co wybory europejskie [parlamentarne].

Po Konferencji Międzyrządowej

Europa może czerpać swą demokratyczną witalność wyłącznie z dwojakiej legitymacji: legitymacji bezpośredniej uzyskiwanej od obywateli europejskich oraz legitymacji ze strony Państw Członkowskich, której podstawą są demokratyczne wybory krajowe. Parlament Europejski, będący wyrazem ogólnoeuropejskich bezpośrednich, powszechnych praw wyborczych, jest szczególną instytucją powołaną do reprezentowania Unii narodów Europy. To właśnie z jego poparcia Komisja czerpie swą demokratyczną legitymację. Jest też inne źródło legitymacji, a mianowicie Państwa Członkowskie reprezentowane w Radzie. Wzmacnianie modelu międzyrządowego kosztem nie tylko Komisji, ale także – w ostatecznym rozrachunku – Rady, która też jest instytucją wspólnotową, podważyłoby demokratyczny charakter całego przedsięwzięcia europejskiego.

Przedłożony przez Konwent projekt Konstytucji jest nowatorski, a jednocześnie nierozstrzygający: nowatorski dzięki likwidacji obecnej struktury traktatowej oraz wielu innowacjom instytucjonalnym i proceduralnym, nierozstrzygający – z powodu niepodjęcia niektórych zasadniczych problemów konstytucyjnych, jakie będą stały przed Unią w dającej się przewidzieć przyszłości. will. Zakładając, że Konferencja Międzyrządowa przyjmie projekt Konstytucji bez większych zmian jego podstawowych rozwiązań, dwie kwestie będą z pewnością wymagały w przyszłości zmiany Konstytucji Europejskiej:

- procedura rewizji: przy stale rosnącej liczbie Państw Członkowskich coraz bardziej destrukcyjne będzie utrzymanie wymogu jednomyślności i narodowej ratyfikacji, nawet w odniesieniu do drobnych zmian polityki w części III;
- zasoby własne: mając na uwadze nadchodzące negocjacje budżetowe w 2006 roku, jest wielce prawdopodobne, że obecne instrumenty zarządzania i kontroli budżetu Unii (budżet roczny i wieloletnie ramy finansowe) doprowadzą do impasu i ostrych konfliktów. W średniej perspektywie

czasowej, aby wykonać swe zwiększone zadania, Unia będzie potrzebować zasobów, które nie są zależne od składek Państw Członkowskich.

Załącznik:

Główne dziedziny poddane głosowaniu większością kwalifikowaną w Radzie

- Komitologia (art. I-36 (3): dawny art. 202)
- Ustalenia dotyczące zasobów własnych (częściowo) (art. I-53 (4): dawny art. 269)
- Usługi świadczone w interesie ogólnym (art. III-6 : dawny art. 16)
- Ochrona dyplomatyczna i konsularna (art. I-8 i III-11: dawny art. 20)
- Swobodny przepływ pracowników (art. III-21: dawny art. 42)
- Współpraca administracyjna oraz środki zwalczania oszustw podatkowych (po podjęciu jednomyślnej decyzji przez Radę) (art. III-63(2))
- Własność intelektualna (z wyjątkiem warunków językowych) i inne procedury scentralizowane (art. III-68(1))
- Nowe zadania Europejskiego Banku Centralnego (art. III-77 (6): dawny art. 105 (6))
- Od 2007 roku: Fundusze Strukturalne i Spójności (art. III-119: dawny art. 161)
- Współpraca administracyjna w dziedzinie sprawiedliwości i spraw wewnętrznych (art. III-164: dawny art. 66)
- Kontrola granic (art. III-166: dawny art. 67)
- Azyl i imigracja (art. III-167 i 168: dawny art. 67)
- Współpraca sądowa w sprawach cywilnych z wyjątkiem prawa rodzinnego (art. III-170(2): dawne artykuły 65 i 67)
- Współpraca sądowa w sprawach karnych (art. III-171: dawny art. 31 TUE)
- Harmonizacja ustawodawstwa w postępowaniu karnym, kary i przestępstwa (art. III-172 (1): dawny art. 31 TUE)
- Eurojust (art. III-174: dawny art. 31 (2) TUE)
- Współpraca policyjna (z wyjątkiem współpracy operacyjnej (ust. 2)) (art. III-176 (1): dawny art. 30 (1) TUE)
- Europol (art. III-177: dawny art. 30 (2) TUE)
- Kultura (art. III-181 (5): dawny art. 151 (5))
- Ochrona cywilna (art. III-184)

- Inicjatywy (WPZB) Ministra Spraw Zagranicznych na wniosek Rady Europejskiej (art. III-201 (2))
- Statut i siedziba Agencji ds. Zbrojeń (art. III-212 (2))
- Polityka handlowa (art. III-217(2) i III-227: dawne artykuły 133 i 300)
- Pilna pomoc finansowa dla państw trzecich (art. III-222)
- Tworzenie sądów wyspecjalizowanych (art. III-264: dawny art. 225A)
- Przyznanie Trybunałowi Sprawiedliwości właściwości w odniesieniu do praw własności intelektualnej (art. III-269: dawny art. 229A)
- Zmiana Statutu Trybunału Sprawiedliwości (art. III-289: dawny art. 245)

9 września 2003 r.

OPINIA MNIEJSZOŚCI

na podstawie art. 161(3) Regulaminu Parlamentu Europejskiego
Georges Berthu

Sprawozdanie w sprawie projektu Traktatu ustanawiającego Konstytucję Europejską wita z zadowoleniem perspektywę nowego porządku konstytucyjnego, obowiązującego Państwa Członkowskie, opartego na ponadnarodowych procedurach podejmowania decyzji oraz – po raz pierwszy – zapisanie w Traktacie pierwszeństwa prawa wspólnotowego nad konstytucjami i ustawami narodowymi.

Zamiast poszukiwać możliwości przewyciężenia demokratycznego deficytu poprzez przywrócenie ściślejszych więzi z demokracjami narodowymi, projekt Konstytucji nadal zmierza w kierunku budowania jednolitego superpaństwa, kontrolowanego przez w znacznym stopniu sztuczną 'demokrację Europejską', która uzyskuje zaledwie wtórną legitymację od swoich obywateli.

Sprawozdanie Parlamentu Europejskiego powtarza stwierdzenie, iż projekt ten odzwierciedla 'wolę polityczną obywateli europejskich'. Nie ma nic mniej pewnego, I to oczekiwanie jak na razie hipotetycznej społecznej ratyfikacji stanowi mocny sygnał procesów indoktrynacji, co do których istnieje obawa, iż mogą być skierowane przeciwko narodom.

W rzeczywistości Konwent nie był reprezentatywny dla całej opinii publicznej; znajdował się on pod wyraźnym wpływem instytucji europejskich; a rzekomy 'konsensus' jaki pojawił się, wyraźnie odzwierciedla preferencje ugrupowań federalistów, a nie społeczeństwa. Dobrze byłoby, aby pamiętały o tym rządy, które wkrótce spotkają się na Konferencji Międzyrządowej.

9 września 2003 r.

OPINIA MNIEJSZOŚCI

na podstawie art. 161(3) Regulaminu Parlamentu Europejskiego
José Ribeiro e Castro

Chociaż mam świadomość tego, jaki ton opinii przeważa w tej Izbie, to jednak niektóre oświadczenia nadal są dla mnie niepokojące. Należy do nich oświadczenie pana Carnero Gonzáleza podczas debaty nad niniejszym sprawozdaniem, zgodnie z którym powinniśmy docenić odwagę, jaką wykazał się Konwent wychodząc poza przyznany mu mandat i ustanawiając Konstytucję.

Jest to stwierdzenie szczere, które odpowiada rzeczywistości. Niemniej jednak jestem zdania, że uznając ten fakt, powinniśmy raczej go potępić aniżeli pochwalić. Jako doświadczony prawnik oraz członek Komisji do Spraw Konstytucyjnych, uważam, że powinniśmy byli wszystko to uczynić, jeżeli chcieliśmy wnieść rzeczywisty wkład w realizację państwa prawa.

Słuchając pana Méndeza de Vigo, gdy w ubiegłym tygodniu w Strasbourgu powiedział, że w przyszłości powinniśmy występować w roli 'strażników Konstytucji' (oczywiście Konstytucji Europejskiej ...), nie mogłem się nie uśmiechnąć. Jeżeli działając jako 'strażnicy' zamierzamy zrobić tak mało i źle jak dotychczas broniąc konstytucji narodowych – jedynym jakimi obecnie są dla nas wiążące – los obywateli i zasada państwa prawnego w Europie niechybnie znajdują się w kryzysie.

Jestem to główny powód mojego głosowania przeciwko przyjęciu sprawozdania – ponieważ potwierdza on i umacnia błędną metodologię budowy nowego państwa europejskiego.

Żałuję również, że zasada równości Państw Członkowskich i związany z nią parytet instytucjonalny zostały tak źle potraktowane w projekcie nowego Traktatu.

Tłumaczenie Zespół Przekładów Biura Studiów i Ekspertyz w Kancelarii Sejmu